

Sygn. akt

III AUa 199/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia **4 czerwca 2013 r.**

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

	Przewodniczący:	SSA Roman Skrzypek (spr.)
	Sędziowie:	SSA Barbara Gonera SSA Urszula Kocyłowska
	Protokolant	st.sekr.sądowy Anna Budzińska

po rozpoznaniu w dniu **23 maja 2013 r.**

na rozprawie

sprawy z wniosku **M. K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w R.**

o wyrównanie emerytury począwszy od 1 października 2011r.

na skutek apelacji pozwanego organu rentowego

od wyroku **Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu**

z dnia **8 stycznia 2013 r.** sygn. akt **III U 1364/12**

w związku ze skargą wnioskodawczyni o wznowienie postępowania w sprawie sygn. akt III U 1247/11 zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 20 stycznia 2012 r.

z m i e n i a zaskarżony wyrok, w ten sposób, że skargę o d d a l a.

Sygn. akt III AUa 199/13

UZASADNIENIE

wyroku z 4 czerwca 2013 r.

Wnioskodawczyni M. K. złożyła w dniu 26.11.2012 r. skargę o wznowienie postępowania w sprawie Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu sygn. III U 1247/11 zakończonego prawomocnym wyrokiem z dnia 20.01.2012 r.

Skarżąca wniosła o zmianę w/w wyroku poprzez wydanie wyroku, w którym przywrócona zostanie wypłata jej emerytury od dnia 1 października 2011 r., w trakcie kontynuowania przez nią dotychczasowego zatrudnienia, bez konieczności rozwiązywania stosunku pracy oraz zobowiązanie ZUS - u do wypłaty na jej rzecz zaległej, a należnej emerytury za kolejne miesiące zawieszenia, poczynając od października 2011 r. włącznie, wraz z odsetkami w wysokości ustawowej od dnia następnego po dacie płatności emerytury za każdy miesiąc tj. od dnia 26 każdego miesiąca, za który należna jej była emerytura.

W uzasadnieniu skargi powołała się na treść wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. sygn. K 2/12, wskazując, że wyrok ten odnosi się bezpośrednio do jej sytuacji. Dodała, że zawieszenie jej emerytury nastąpiło na podstawie przepisów niezgodnych z ustawą zasadniczą, a zatem decyzja zawieszająca jej emeryturę oraz wyrok utrzymujący taką decyzję, nie stanowiły wykonywania prawa, gdyż przepisy niezgodne z Konstytucją nie mogą być podstawą do kształtowania praw obywatela.

W odpowiedzi na skargę Zakład Ubezpieczeń Społecznych oddział w R. wniósł o uwzględnienie skargi w części tj. w zakresie, w którym wnioskodawczyni domaga się wyrównania emerytury za okres od dnia 01.11.2012 r., tj. od miesiąca w którym weszło w życie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., sygn. akt K 2/12 oraz o oddalenie skargi w pozostałym zakresie. ZUS przyznał, że w/w orzeczenie dotyczy sytuacji skarżącej M. K., jednocześnie wskazując, że Trybunał Konstytucyjny nie przewidział w swym orzeczeniu jego wstecznego skutku. Powołał się na art. 190 Konstytucji RP, art. 135 ustawy emerytalnej oraz co do żądania zasądzenia odsetek na art. 85 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Dodał, że uprzednio przepis, którego niekonstytucyjność została stwierdzona, był obowiązującym źródłem prawa i jako taki był stosowany przez organ rentowy, jak i Sądy obu instancji.

Organ rentowy ponadto wskazał, iż w jego ocenie wyrok Trybunału Konstytucyjnego wywołuje skutki na przyszłość.

Wyrokiem z dnia 8.01.2013 r. sygn. III U 1364/12 Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu zmienił wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 20 stycznia 2012 r. sygn. akt III U 1247/11 oraz poprzedzającą go decyzję organu rentowego z dnia 12 października 2011 r. w ten sposób, że zobowiązał ZUS Oddział w R. do wypłaty emerytury M. K. za okres poczynając od dnia 1 października 2011 r., a oddalił odwołanie w części dotyczącej odsetek za opóźnienie w wypłacie emerytury.

Sąd ustalił, że wnioskodawczyni M. K., urodzona (...) z dniem 17.12.2008 r., na podstawie decyzji z dnia 30.12.2008r., nabyła prawo do wcześniejszej emerytury (ukończyła 55 lat życia i wykazała ponad 30 lat okresów składkowych i nieskładkowych). Bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury wnioskodawczyni była zatrudniona w Szkole (...) T. jako starszy intendent w pełnym wymiarze czasu pracy. Wypłata świadczenia emerytalnego była początkowo zawieszona z uwagi na kontynuowanie zatrudnienia przez wnioskodawczynię.

Decyzją z dnia 27.01.2009 r., organ rentowy podjął wypłatę świadczenia wnioskodawczyni.

Dalej Sąd ustalił, że M. K. do chwili obecnej nie rozwiązała stosunku pracy.

Decyzją 12.10.2011 r. Zakład ponownie zawiesił wnioskodawczyni wypłatę emerytury poczynając od 1.10.2011 r.

Sąd Okręgowy zważył, że wyrokiem z 13.11.2012 r. sygn. akt K 2/12 Trybunał Konstytucyjny orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny wskazał, iż na podstawie art. 6 ustawy z 16 grudnia 2010 r. ustawodawca dodał do ustawy o emeryturach i rentach z FUS art. 103a, zgodnie z którym prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Na mocy art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. nowy art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS znalazł zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem wejścia w życie tej ustawy, poczynając od 1 października 2011 r.

Sąd wskazał, powołując się na wyrok Trybunału Konstytucyjnego, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. zostały objęte nową, mniej korzystną dla nich treścią ryzyka emerytalnego. Aby emeryturę nadal pobierały po 1 października 2011 r., musiały one rozwiązać stosunek pracy z dotychczasowym pracodawcą. W przeciwnym razie ich świadczenie emerytalne ulegało zawieszeniu.

Ostatecznie Sąd przyjął, że skoro decyzja organu rentowego o wstrzymaniu emerytury od dnia 1.10.2011 r. z powodu nie rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, u którego wnioskodawczyni była zatrudniona przed przejściem na emeryturę, została wydana w związku z treścią art. 103a ustawy emerytalnej, znajduje do niej zastosowanie orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r. sygn. akt K 2/12. Trybunał Konstytucyjny uznał ww. orzeczeniem, że przepisy powołanego art. 103 a są nie do pogodzenia z Konstytucją w zakresie, w jakim dotyczą osób, które przechodziły na emeryturę przed dniem 1. 01. 2011 r., mając zapewnioną możliwość zatrudnienia i jednoczesnego pobierania emerytury.

Jednocześnie Sąd przyjął, że orzeczenie to wywołuje skutek z mocą wsteczną - od daty zaprzestania wypłaty wnioskodawczym emerytury.

Odnośnie żądania wnioskodawczyni dotyczącego wypłaty odsetek za opóźnienie w wypłacie emerytury, Sąd podzielił stanowisko organu rentowego wynikające z treści przepisu art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13.10.1998 r., o systemie ubezpieczeń społecznych. Przepis ten jako *lex specialis* co do ogólnych przepisów obowiązujących w przedmiocie odsetek zawartych w kodeksie cywilnym stanowi, że odsetki nie należą się jeżeli opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności za które ZUS nie ponosi odpowiedzialności. Z całą pewnością organ rentowy nie odpowiada za wadliwe sporządzanie przepisów prawa przez ustawodawcę. Przepis art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wszedł w życie na mocy ustawy dnia 16.12.2010 r., o zmianie ustawy o finansach publicznych i o zmianie niektórych ustaw i organ rentowy był zobligowany ten przepis stosować. Sytuację tę zmieniło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., który stwierdził jego niezgodność z Konstytucją i uchylił w/w przepis. Dopiero od wejścia w życie w/w orzeczenia można mówić o odpowiedzialności Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Tym samym Sąd oddalił w tym zakresie żądanie wnioskodawczyni na zasadzie art. 401¹ kpc i art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Powyższy wyrok w części dotyczącej zobowiązania organu rentowego do wypłaty wnioskodawczyni emerytury poczynawszy od 1.10.2011 r. zaskarżył Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.. Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie art. 190 Konstytucji poprzez przyjęcie, że orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r. sygn. akt K2/12 ogłoszone w Dzienniku Ustaw w dniu 22.11.2012 r. odnosi skutek prawny z mocą wsteczną i uzasadnia podjęcie wypłaty świadczenia za okres sprzed jego ogłoszenia - od dnia 01.10.2011 r., pomimo, że orzeczenie to nie zawiera takiego stwierdzenia, a więc powinno mieć zastosowanie do sytuacji powstałych po jego publikacji, w konsekwencji

- naruszenie przepisów art. 103a ustawy z dnia 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania decyzji z dnia 12.10.2011 r. oraz w dacie wyrokowania przez Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu w dniu 20.01.2012 r.

w sprawie o sygn. akt III U 1247/11, poprzez przyjęcie, że - pomimo, iż zarówno organ, jak i Sąd działały wówczas zgodnie ze stanowionym prawem i trafnie uznały, że wypłata emerytury nie przysługuje wnioskodawczyni w związku z nierozwiązaniem stosunku pracy z pracodawcą, u którego wnioskodawczyni była zatrudniona przed uzyskaniem emerytury - wypłata tego świadczenia przysługuje ww. także za okres, w którym przepisy te funkcjonowały w obrocie prawnym,

- naruszenie przepisów art. 316 § 1 kpc poprzez orzekanie o zasadności roszczenia według stanu istniejącego w dacie aktualnego wyrokowania, po orzeczeniu Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13.11.2012 r., a nie według daty wydania zaskarżonej decyzji i wyroku z dnia 20.01.2012 r.

Podnosząc powyższe wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonym zakresie poprzez oddalenie skargi co do żądania wypłaty świadczenia za okres od 01.10.2011 r. do 21.11.2012 r.

W uzasadnieniu apelacji podniesiono, że orzeczenie Trybunału opublikowane w dniu 22.10.2012 r. nie przewidywało wstecznej daty jego obowiązywania – Trybunał nie wypowiedział się w tym zakresie, mając - w świetle przepisów - możliwość rozstrzygnięcia tej kwestii. Uwzględniając natomiast treść art. 190 Konstytucji, co do zasady orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego obowiązują od dnia ich ogłoszenia w publikatorze, w którym został ogłoszony akt prawny uznany następnie takim orzeczeniem Trybunału za niezgodny z Konstytucją. Oznacza to, że orzeczenia, w których wyraźnie nie określono wstecznego ich stosowania, mają charakter prospektywny, tj. wywołują skutki prawne na przyszłość.

W odpowiedzi na apelację wnioskodawczyni wniosła o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej. W ocenie M. K. zarzuty organu rentowego są całkowicie nietrafne i wyrok Sądu Okręgowego winien być utrzymany w mocy.

Zdaniem wnioskodawczyni Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu nie naruszył prawa nie stosując w postępowaniu wznowieniowym przepisów uznanych przez Trybunał Konstytucyjny za niezgodne z Konstytucją RP.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego okazała się uzasadniona i wywołała skutek w postaci uchylecia zaskarżonego wyroku i oddalenia odwołania.

Niesporne w sprawie było, że decyzją z 30.12.2008 r. ZUS przyznał M. K. prawo do emerytury począwszy od 17.12.2008 r. tj. od osiągnięcia 55 lat. Wypłata emerytury została zawieszona, ze względu na kontynuowanie zatrudnienia.

Decyzją z 27.01.2009 r. w związku z wnioskiem M. K. z 26.01.2009 r. Zakład podjął wypłatę świadczenia wnioskodawczyni.

Decyzją z 12.10.2011 r. organ rentowy w oparciu o przepis art. 103 a ustawy z 17.12.1998 r. o emeryturach i rentach z funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t. j. Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) zawiesił ponownie od 1.10.2011 r. wypłatę emerytury – na podstawie art. 28 ustawy z 16.10.2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726).

Odwołanie M. K. od tej decyzji zostało oddalone wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 20.01.2012 r. sygn. III U 1247/11. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd stwierdził między innymi, że art. 103 a znajduje zastosowanie do wszystkich emerytów, którzy nie rozwiązali stosunku pracy w związku z przejściem na emeryturę, a więc nie tylko do osób, które uzyskają emeryturę począwszy od dnia 1 stycznia 2011 r., ale także w stosunku do tych, którzy prawo do emerytury nabyli przed tą datą – bez rozwiązania umowy o pracę z pracodawcą, u którego byli zatrudnieni bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Jednak ci emeryci, którym emerytura została przyznana przed dniem 1 stycznia 2011 r. mogli pobierać to świadczenie – mimo kontynuowania zatrudnienia u dotychczasowego pracodawcy – do dnia 30 września 2011 r.

Przedmiotem wznowienia postępowania w niniejszej sprawie był właśnie wyrok Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z dnia 20.01.2012 r.

Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 13 listopada 2012 r. (Dz. U.2012.1285) orzekł, że art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy, jest niezgodny z zasadą ochrony zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa wynikającą z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Konsekwencją tego wyroku z dniem 22 listopada 2012 r. przepis art. 103a w związku z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw utracił moc obowiązującą w stosunku do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy.

Z treści cytowanego wyroku, a w szczególności z jego uzasadnienia wynika, że zakwestionowanie wskazanych w nim przepisów prawa ma charakter ograniczony tylko do określonej kategorii osób.

Analiza dokumentacji zusowskiej wykazuje, że wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury od 17.12.2008 r. na podstawie decyzji z 30.12.2008 r. i nie mieści się w kręgu osób, w stosunku do których Trybunał Konstytucyjny stwierdził niezgodność z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r.. Jak wynika z treści wyroku Trybunału niekonstytucyjność wskazanych przepisów stwierdzona została w zakresie, w jakim znajdują zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W sytuacji faktycznej zaistniałej w rozpoznawanej sprawie, wnioskodawczyni nabyła prawo do emerytury, wprowadzie przed datą 1 stycznia 2011 r., jednak w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Przepis ten obowiązujący do dnia 7 stycznia 2009 r. stanowił, że prawo do emerytury ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego przez emeryta z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego.

Taka treść orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku, gdzie w sposób wyraźny i jednoznaczny stwierdzono, że "obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r.", a więc po uchyleniu cytowanego wyżej art. 103 ust. 2a ustawy

o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a przed wejściem w życie art. 103 a tej ustawy dodanego powołaną już wcześniej ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw.

W tej sytuacji Sąd Apelacyjny uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12 nie ma wpływu na treść wyroku objętego skargą, co powodować musiało jej oddalenie.

Z tych względów i na podstawie art. 386 § 1 w zw. z art. 412 § 2 kpc Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.